

NIETZSCHE, LECTOR DEL 'FEDÓ'

Nietzsche va fer com a professor tres cursos universitaris sobre temes platònics (hiverns de 1871-1872 i de 1873-1874 i estiu de 1876). Els seus apunts donen pistes importants sobre la seva relació amb el platonisme. Reproduïm aquí dos fragments conservats d'aquestes classes amb referències significatives al FEDÓ.

Text 1: EL FEDÓ

«El FEDÓ, a comparació amb totes les obres fins ara esmentades, manifesta per primer cop una autèntica *composició*. Això es nota en la relació entre el discurs i la narració: la mort de Sòcrates n'és un exemple remarcable. Allò general apareix en la discussió del particular. El tema és: «el filòsof i la mort», o «exorcitzar la por a la mort». La mort ha estat considerada el veritable geni inspirador de la filosofia, o també el musageta [el conductor de les muses] de la filosofia. Segons Plató la filosofia és estrictament 'tànatou meléte' [la cura (o la preocupació) per la mort]. Sense la mort fins i tot seria difícil filosofar. Només en l'home apareix la certesa de morir; el remei són les opinions metafísiques, nucli de totes les religions i de totes les filosofies. Aquest lligam particular entre la mort i la filosofia sembla, per dir-ho clar, pròpiament platònic i no socràtic. L'autèntic Sòcrates segueix l'opinió personal sobre la possibilitat d'un més enllà, però no l'opinió platònica segons la qual el filòsof aspira a la mort. Però Plató fa servir Sòcrates com un exemple mític per tal de demostrar el seu punt de vista. La conversa [que s'explica al diàleg] no és un fet històric. Plató no estava amb Sòcrates el darrer dia. L'explicació que indirectament en fan dos personatges és la seva estratagema 1) per tal de guardar la seva llibertat i 2) per tal de produir una ficció persuasiva. Com més precisos són els trets, més revelen habitualment la ficció»

«La teoria de la immortalitat de l'ànima de Plató va fer molt soroll. Va ser ridiculitzada en la comèdia (Alexis, vegi's Diògenes Laerci, III, 28):

'el meu cos, certament, aquest cos mortal, s'ha eixugat
però el que és immortal s'ha elevat per l'aire:
no és de l'escola de Plató?'

Cleombrot d'Ambràcia va posar fi als seus dies segons després de la lectura del FEDÓ «sense haver patit res que l'hagués pogut fer morir», segons ens diu Calímac a l'Epigrama 25 [Antologia Palatina VII]. Els primers grecs tenien un 'sí' escèptic al cap quan parlaven de la mort: «si el que es diu és veritat (40 e, 5-6)», «si com a mínim el que es diu és veritat (41 c, 6-7)», llegim a l'APOLOGIA DE SÒCRATES. A partir de Plató l'opinió popular ja no representarà l'ànima en el món subterrani, sinó al cel (pujar cap a les estrelles, cap el cel, cap els déus). L'expressió «els benaurats» començarà a ser corrent [per referirs-se als morts].»

.....

Text 2: LA SIGNIFICACIÓ DEL FEDÓ

«La significació del FEDÓ es troba en el fet que una doctrina que expressava allò secret dels misteris de les sectes és presentat com un ensenyament susceptible d'examen filosòfic i de prova. Sòcrates pensava diferent; llegiu l'APOLOGIA: formava part dels no-iniciats. Considera fredament les dues possibilitats de la qüestió; tota la seva filosofia no és de cap manera una 'meléte tànatou' [la cura (o la preocupació) per la mort]. Això és platonisme.»